

Kaupunginhallitus

Päätöspäivämäärä 24.03.2025

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 24.03.2025

Valtiovarainministeriö, valtionosuudet, verotulojen menetyksen korvaukset ja kotikuntakorvauksen perusosa vuonna 2025

3981/02.02.00.09/2024

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Talousjohtaja Tiina Mörsky, p. 050 383 6502

Controller Katja Markkola, p. 050 383 6456

Päätös

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää tyytyä valtiovarainministeriön päätökseen 19.12.2024 kuntien kotikuntakorvauksen perusosasta vuodelle 2025 (VN/33430/2024) sekä hakea oikaisua valtiovarainministeriön päätökseen 19.12.2024 kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetyksen korvauksesta vuonna 2025 (VN/33429/2024) perusteluosassa esitetyn mukaisesti.

Perusteluosa

Kuntalain (410/2015) 38–39 §:n mukaan kunnanhallitus johtaa kunnan taloutta, vastaa kunnan taloudenhoidosta, huolehtii kunnan sisäisestä valvonnasta ja valvoo kunnan etua. Julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan (Suomen tilintarkastajat ry:n suositus 1/2024) kohdan

4.2 mukaan kunnanhallitus vastaa yhdessä muiden tilivelvollisten kanssa myös valtionosuuksien perusteista annettujen tietojen oikeellisuudesta.

Pääosa Lahden kaupungin rahoituksesta koostuu verotuloista ja valtionosuuksista. Valtionosuudet muodostuvat

- valtiovarainministeriön hallinnoimista peruspalvelujen valtionosuudesta ja veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvauksesta sekä
- opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnoimasta opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudesta.

Peruspalvelujen valtionosuus ja verotulomenetysten korvaus

Valtiovarainministeriö (VM) on päättänyt 19.12.2024 (VN/33429/2024) vuodelle 2025 myönnettävästä peruspalvelujen valtionosuudesta ja veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvauksesta.

Peruspalvelujen valtionosuus on laskennallinen. Valtionosuuden suuruuteen ei vaikuta se, miten kunta palvelutoimintansa järjestää tai miten paljon niiden järjestäminen kunnalle maksaa. Valtionosuus koostuu seuraavista valtionosuusperusteista:

- valtionosuustehtävien laskennalliset kustannukset sekä
- syrjäisyyden, työpaikkaomavaraisuuden, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, asukasmäärän kasvun ja saamelaisten kotiseutualueen kunnan lisäosien määrätymisperusteet.

Laskennallisista kustannuksista vähennetään kunnan omarahoitusosuus, joka vuonna 2025 on 1 467,53 euroa/asukas (2024: 1 388,69 euroa/asukas). Valtionosuusprosentti vuonna 2025 on koko maan osalta 25,02 % (2024: 21,92 %) ja Lahden kaupungin osalta 19,21 % (2024: 15,51 %).

Peruspalvelujen valtionosuutta lisäävät tai vähentävät seuraavat lain kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (618/2021) mukaiset erät:

- perusopetuksen aloittamisen johdosta maksettavan rahoituksen vähentäminen (28 §)
- kunnan peruspalvelujen valtionosuuden vähentäminen kuntaan maksetun perustoimeentulotuen määrällä (29 §)
- hyvinvointialueiden perustaminen ja tehtävien järjestämisvastuun siirrosta vuonna 2023 aiheutuvien taloudellisten vaikutusten rajoittaminen (muutosrajoitin) (30 §)
- valtionosuusjärjestelmämuutoksen tasaus (31 §)
- kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus (31 a §)
- määräaikaiset kuntien valtionosuuteen kohdistuvat vähennykset ja lisäykset (32 §).

Veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvaus on veroperustemuutoksista johtuvia kunnallisveromuutoksia vastaava euromäärä, joka maksetaan kunnille valtionosuuden yhteydessä lain kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (618/2021) 33 §:n mukaan.

VM:n 19.12.2024 päättämät peruspalvelujen valtionosuus ja veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvaus sekä Lahden kaupungin talousarvio ovat:

Peruste	VM:n päätös	Talousarvio 2025
Peruspalvelujen valtionosuus ilman verotuloihin perustuvaa tasausta	52 319 617	52 359 600
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	10 845 170	11 282 200
Veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvaus	24 962 420	25 080 300

Yhteensä	88 127 207	88 722 100
----------	------------	------------

Kotikuntakorvauksen perusosa

Kotikuntakorvauksesta säädetään lain kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta (618/2021) 7 luvussa. Esi- ja perusopetuksessa olevan oppilaan kotikunta on velvollinen suorittamaan kotikuntakorvausta kunnalle tai muulle opetuksen järjestäjälle, jos oppilas on muun kuin kotikunnan järjestämässä opetuksessa. Kotikuntakorvauksen perusosa määräytyy kuntien ja muiden opetuksen järjestäjien esi- ja perusopetuksen toteutuneiden kustannusten perusteella erikseen 6-, 7–12- ja 13–15-vuotiaille. VM:n 19.12.2024 päättämä kotikuntakorvauksen perusosa vuodelle 2025 on 8 334,51 euroa (2024: 7 880,65 euroa). Kotikuntakorvaus maksetaan osana valtiosuusmaksatusta, mutta se ei sisälly valtiosuuksiin. Kotikuntakorvaustulot ja -menot kohdistetaan sivistyksen palvelualueelle. Lahden kaupungin kotikuntakorvaustulot ovat yhteensä 4 620 486 euroa (2024: 3 754 814 euroa) ja menot 12 902 499 euroa (2024: 12 456 102 euroa).

Oikaisuvaatimusoikeus päätöksiin

Mikäli kunta on tyytymätön tehtyihin päätöksiin, sillä on oikeus kolmen kuukauden kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan tehdä kirjallinen oikaisuvaatimus VM:lle. Kotikuntakorvauksen osalta kunta voi hakea oikaisua kotikuntakorvauksen perusosan euromäärään.

VM ohjeistaa oikaisuvaatimuksen tekemistä seuraavasti:

- Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti ja siitä on käytävä ilmi oikaisuvaatimuksen tekijän nimi ja osoite, hakijan vaatimukset ja vaatimuksen perusteet sekä mitä päätöstä vaatimus koskee.

- Oikaisuvaatimus on tehtävä ja toimitettava valtiovarainministeriölle kolmen kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä.

VM:n edellä kuvatut päätökset on tarkasteltu eikä kotikuntakorvauksen perusosasta löytynyt aihetta oikaisuvaatimuksen tekemiseen.

Lahden kaupunki hakee oikaisua valtiovarainministeriön päätökseen 19.12.2024 kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta ja veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvauksesta vuonna 2025 (VN/33429/2024).

Oikaisuvaatimuksen perusteet

Valtiovarainministeriö (VM) on päättänyt 19.12.2024 vuodelle 2025 myönnettävästä peruspalvelujen valtiosuudesta ja veroperustemuutoksista johtuvien verotulojen menetysten korvauksesta (VN/33429/2024). Päätöksessään ministeriö on pidättäytynyt kannassaan, jonka johdosta Lahden kaupungin valtiosuutta vähentävinä tekijöinä on huomioitu Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän tilinpäätökseen sisällyttämä varaus tulevan palkkaharmonisointisopimuksen mahdollisten kustannusten kattamiseen. Lahden kaupunki on toistuvasti huomauttanut, että kyseinen varaus ei perustu liikkeenluovutusta koskevaan lainsäädäntöön. Asiasta on myös pyydetty kaksi asiantuntijalausuntoa, jotka ovat oikaisuvaatimuksen liitteenä. Asetusperusteisen tulkinnan kautta tehty ministeriön päätös on selkeästi ristiriidassa liikkeenluovutusta koskevan lainsäädännön kanssa ja siten perustuslain vastainen.

Lahden kaupungin esittämät perustelut ovat yhteneviä vuoden 2024 valtiosuus päätöstä koskevan muutoksenhaun kanssa. Lahden kaupunki edellyttää molempien päätösten samansisältöistä muutosta. Lahden

kaupunki muistuttaa myös Suomen perustuslain (731/1999) 107 § Lakiä alemmanasteisten säädösten soveltamisrajoitus -velvoitteesta: "Jos asetuksen tai muun lakia alemmanasteisen säädöksen säännös on ristiriidassa perustuslain tai muun lain kanssa, sitä ei saa soveltaa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa."

Oikaisuvaatimus

Lahden kaupunki hakee oikaisua valtiovarainministeriön 19.12.2024 päätökseen (VN/33429/2024) kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvauksesta vuonna 2025 siltä osin kuin peruspalvelujen valtionosuuslaskelmissa on huomioitu Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän alijäämän kattamisvelvollisuus, joka aiheutuu yhtymän tekemästä lain kanssa ristiriitaisesta tilinpäätösvarauksesta.

Liitteenä on talouspalvelujen valmisteleva oikaisuvaatimusluonnos liitteineen.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Ote: oikaisuvaatimuksen liitteeksi / controller Katja Markkola, ote osoitetaan valtiovarainministeriölle

Ote: konsernipalvelut/talouspalvelut, konsernipalvelut/lakipalvelut